

SOCIAAL DEMOCRATEN 8K

Verkiezingsprogramma.

Politiek dicht bij de mensen.

Sociaal Democraten Achtkarspelen is een lokale partij in de gemeente Achtkarspelen. Een partij die vanuit socialistische uitgangspunten dicht bij de mensen staat, waarin we samen een sterkte samenleving vormen. De sociaal democraten willen zich inzetten voor alle inwoners van de gemeente en in het bijzonder degenen die het in de samenleving moeilijk hebben en aan de kant staan. De Sociaal Democraten willen zich inzetten voor alle inwoners in de gemeente. Ook voor hen die het in de samenleving moeilijk hebben en aan de kant staan. Ons uitgangspunt is dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Vergrijzingen en een grote behoefde aan woningen leggen een grote druk op de samenleving. Wet en regelgeving frustreren in toenemende mate de leefbaarheid in de gemeente. Steeds meer inwoners raken de weg kwijt en hebben geen vertrouwen meer in de politiek. Sociaal Democraten Achtkarspelen willen daar in de komende jaren in de gemeente aan gaan werken. Ze ziet het ook als haar taak om het hoogwaardige stelsel van sociale voorzieningen op peil de houden en daarin de garantie te bieden om alle inwoners mee te laten doen.

Politiek dicht bij de inwoners en een voor iedereen herkenbaar beleid. In onze gemeente ervaren veel mensen niet meer dat de politiek en de gemeente in dienst staan van de samenleving. Een groot deel van de inwoners voelt zich niet meer serieus genomen en is afgehaakt.

De Sociaal Democraten Achtkarspelen willen een politiek die zichtbaar is en aanspreekbaar voor alle inwoners. Iedereen moet de kans krijgen om mee te doen en gehoord te worden en zijn of haar invloed uit te oefenen op democratische processen in de gemeente. Inwoners moeten mee inspraak hebben op het gemeentelijk beleid en zelf initiatieven kunnen ontplooien en zo mogelijk realiseren.

1. Veiligheid.

Veiligheid is ook in de gemeente Achtkarspelen een breder begrip dan alleen de veiligheid in het verkeer. Naast veiligheid op straat zijn er nu ook andere bedreigingen die op een aantal terreinen de veiligheid van onze inwoners raken. Digitale veiligheid is door het breed gebruik van internet en andere digitale mogelijkheden, ook misdrijfgevoelig en een terrein waar in onze gemeente aandacht voor nodig is.

Ondermijning.

Ondermijning heeft ook in Achtkarspelen slachtoffers gemaakt. De toenemende verwevenheid van de onder- en bovenwereld vormen een gevaar voor veiligheid op bedrijfsterreinen en woonwijken. Crimineel geld en zwaar geweld stelt misdadigers in staat om zich te verweven met de samenleving. Drugslaboratoria, die ook in Achtkarspelen zijn ontmanteld, zijn daar een voorbeeld van. Daarnaast kan prostitutie bij ondermijning ook een rol spelen.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Voorlichting aan ondernemers en inwoners over ondermijning.
- Het versterken van een weerbare samenleving, lokaal bestuur en ambtenaren in de strijd tegen ondermijning.
- Prostitutiebeleid opstellen en invoeren.

Cybercriminaliteit.

De impact van cybercriminaliteit op inwoners en bedrijven is groot. Ze kunnen flinke financiële schade toebrengen. Online fraude en kindermisbruik zijn helaas voorbeelden van misdrijven die dagelijks in het nieuws passeren. De digitalisering is een onderdeel van onze samenleving geworden en valt niet meer weg te denken. Tegelijkertijd met digitalisering heeft ook de misdaad zijn intrede gedaan.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Samen met het maatschappelijk veld een breed plan van aanpak voor cybercriminaliteit invoeren.
- Bewustwording en voorlichting op basisscholen en in het voortgezet onderwijs over misbruik. Het opzetten van schoolprojecten en gebruikmaking van gastsprekers over dit onderwerp.
- Het organiseren van samenkomsten op scholen en in buurt en dorpshuizen om voorlichting te geven aan groepen over cijber criminaliteit, fraude en kindermisbruik.

Sociale veiligheid.

Sociale veiligheid speelt een belangrijke rol in de openbare ruimte.

Toenemende onveiligheid met name bij onze jongeren vraagt een andere inzet van de overheid. Drugsproblematiek onder jongeren is een grote zorg in Achtkarspelen. Een steeds groter aantal jongeren komt in problemen door drugsgebruik en de uitwassen ervan, zoals diefstal, woninginbraak en geweld. Daarnaast spelen zorgproblemen een rol in de sociale veiligheid. Onbegrepen en verward gedrag van inwoners leidt in toenemende mate tot grote problemen en overlast.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Het aanstellen van jongerenwerkers en een integrale aanpak bij jeugdproblemen in Achtkarspelen.
- Jongerenwerkers inzetten om drugsgebruik en geweld bij jongeren te voorkomen.
- Preventieve voorlichting op scholen en in buurt- en dorpshuizen bevorderen de sociale veiligheid en het veiligheidsgevoel.
- Tegengaan van sociale armoede en isolement door de inzet van buurt- en jongerenwerkers en de inzet van wijkagenten om problemen vroegtijdig te signaleren.
- Buurtpreventieapps bevorderen.

- Bestrijding van eenzaamheid door in bibliotheken buurt- en dorpshuizen een plaats te bieden aan samenkomsten van alleenstaanden en senioren
- De openbare ruimte en straten zijn veilig en vrouwvriendelijk. Verlichting van openbare ruimten en straten die als onveilig worden ervaren en het beperken van struiken op die plaatsen waar jongeren langs fietsen of langs lopen.

Verkeersveiligheid.

In Achtkarspelen geldt in de bebouwde kommen van de dorpen een maximum snelheid van 30 km. Deze verkeersmaatregel heeft geleid tot minder ongevallen in de dorpen. Met de komst van elektrische fietsen en fat bikes is de verkeersveiligheid onder druk komen te staan. Veel ongevallen door te hoge snelheid met deze fietsen veroorzaken vaak ernstig letsel. In het verkeer is er een toename van het gebruik van alcohol en/of drugs.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Meer aandacht en controles bij bestuurders van elektrische fietsen en fat bikes.
- Meer inzet alcoholcontroles en controle op drugsgebruik.
- Signaleren en oplossen van onveilige verkeerssituaties

2. Verkeer, vervoer en Waterstaat.

In de gemeente Achtkarspelen is de infrastructuur voor wat betreft de wegen, fiets- en wandelpaden in een goede staat. De verkeersveiligheid en een goede bereikbaarheid zijn aspecten die voortdurend aandacht behoeven. Ze bevorderen de leefbaarheid in onze gemeente. Binnen de dorpen is de verblijfsfunctie duurzaam aangepast en geldt een snelheid van 30 km. Daarnaast zijn er bij intensieve verblijfsfuncties woonerven aangewezen.

Er is in de gemeente speciale aandacht voor het verkeer rondom de scholen en verpleeghuizen. Kwetsbare groepen en ouderen willen we optimaal faciliteren met vervoer.

In het afwisselende landschap van de Friese Wouden is Achtkarspelen een aantrekkelijke gemeente voor wat betreft fietsen en wandelen. Het dichte fiets- en wandelpadennetwerk nodigt uit tot recreatief gebruik van fietsers en wandelaars.

Schaalvergroting heeft tot gevolg dat het landbouwverkeer zich in de loop der jaren steeds robuuster heeft ontwikkeld en met name op de smalle binnenwegen problemen geeft voor de veiligheid.

De snelle ontwikkeling van het elektrificeren van auto's en fietsen vraagt extra inspanningen en doorlopende aanpassingen in zowel de verkeersstromen als het opladen van voertuigen.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Meer aandacht voor de veiligheid voor kwetsbare groepen in het verkeer.
- Uitbreiding van de mobiliteit door aanleg wandel- en fietspaden.
- Inzetten op goed openbaar vervoer en verbeteren bereikbaarheid van de dorpen.

3. Economie, landbouw en duurzaamheid.

Economie.

Achtkarspelen kent vanuit het verleden veel bedrijvigheid die sterk gericht is op de bouwsector. Een omslag die zich de laatste decennia inzet richt zich meer op de dienstensector, kennis en techniek. Die omslag vraagt in de komende jaren een innovatieve inzet richting de kennis economie voor toekomst van bedrijven en werkgelegenheid in Achtkarspelen.

De sociale agenda van Achtkarspelen richt zich in de komende jaren op de ontwikkeling van een brede maatschappelijke waarde van het bedrijfsleven. Duurzaamheid en de circulaire economie spelen daarin een grote rol. Nieuwe uitdagingen waarin Achtkarspelen vanuit bedrijvencusters in samenwerking met onderwijsinstellingen wil werken aan duurzaamheid.

Het bedrijfsleven in Achtkarspelen is verenigd in een sterke ondernemersvereniging, Achtkarspelen Bedrijven Contact (ABC). De vereniging kent een honderdtal leden en maakt zich sterk voor de economie en werkgelegenheid in Achtkarspelen. De leden dragen ideeën aan om de economische groei in de gemeente te stimuleren.

Vanuit Achtkarspelen is samen met het ABC, Stichting bedrijventrum Achtkarspelen en de Rabobank het Investeringsfonds 8karspelen ingesteld. Uit dit fonds is financiële steun beschikbaar voor innovatieve plannen en startende bedrijven in Achtkarspelen. Sociaal Democraten Achtkarspelen wil daarnaast mogelijkheden om aan jonge en startende kansrijke ondernemers in de gemeente financieringen met een lage rente beschikbaar te stellen.

Als Sociaal Democraten hechten wij veel waarde aan de kennis die startups kunnen realiseren. Echter veel succesvolle startups stranden na enkele jaren. Wij willen extra begeleiding van startups met innovatieve ontwikkelingen zodat de kans van slagen voor startups zoveel als mogelijk wordt geborgd. De Sociaal Democraten Achtkarspelen wil startups aan wie een financiële ondersteuning is toegekend ook de daaropvolgende jaren ondersteunen en begeleiden.

Surhuisterveen is in de regio het koopcentrum en heeft een sterke middenstand vereniging.. Daarnaast hebben de dorpen Harkema, Kootstertille en Buitenpost een winkelcentrum. In de komende jaren wil Sociaal Democraten Achtkarspelen deze functies behouden en waar mogelijk uitbreiden en faciliteren. Ook in de andere dorpen blijven kleinschalige winkelfuncties mogelijk.

Een veranderende economie vraagt meer digitale en technische vaardigheden van het bedrijfsleven en uitvoerenden. Voor Achtkarspelen is het van belang dat bij veranderende processen in het bedrijfsleven ook de beroepsbevolking voldoende beschikt over digitale geletterdheid.

Risico's voor de verdere groei van de economie in Achtkarspelen zijn de vergrijzing en de ontgroening (minder jongeren). Voor het behoud en een gezonde groei van de economie in Achtkarspelen is meer aanbod van werk- en woongelegenheden in de komende jaren hard nodig. Jongeren kansen bieden en verbinden met de eigen economie in de gemeente.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Kansen voor ondernemers om in Achtkarspelen een eigen bedrijf te starten, helpen en faciliteren. Uitbreidingsmogelijkheden bedrijven in de dorpen Buitenpost, Gerkesklooster Surhuisterveen, Harkema en Kootstertille. Snel internet en aansluiting op het energienet voor jonge ondernemers.
- Het instellen van een platvorm met nauw overleg tussen Achtkarspelen, het ABC en het regionaal en provinciaal onderwijs in Fryslân en Groningen.
- Uitbreiding van het industrieterrein Surhuisterveen.
- Aandacht voor werkgelegenheid en jongeren die een eigen bedrijf op willen starten.
- Financiële steun voor omscholing en bijscholing van werkgevers en werknemers bij innovatieve projecten.
- Innovatieve broedplaatsen ter stimulering van het bedrijfsleven in Achtkarspelen.

Landbouw en veehouderij

In de gemeente Achtkarspelen neemt de landbouw en veehouderij een bijzondere plaats in. Het coulisselandschap heeft de status van Nationaal Landschap. De in de gemeente wonende landbouwers en veehouders hebben zich verenigd in de boerennatuurorganisatie “De Noardlike Fryske Wâlden” . Vanuit deze organisatie verplichten ze zich tot het onderhoud van het meer dan duizend jaar oude landschap en de daarin aanwezige elzensingels en houtwallen. De organisatie werkt binnen de gemeentegrenzen nauw samen met Staatsbosbeheer die de natte mieden gebieden beheert.

In Achtkarspelen is een toename van verkooppunten van regionale producten. We willen het verbouwen en produceren van lokale en regionale producten stimuleren.

In Achtkarspelen zijn een aantal intensieve veehouderijen gevestigd. Naast stankoverlast zorgen deze intensieve veehouderijen ook voor de uitstoot van fijnstof dat schade kan berokkenen aan de gezondheid.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Geen verdere uitbreiding van intensieve veehouderijen in de gemeente Achtkarspelen.
- In Achtkarspelen willen we voor de Noardlike Fryske Wâlden een prominente positie voor het landschap.
- We willen verkooppunten van streekproducten en verkooppunten in de gemeente stimuleren.
- Streekproducten in streekwinkels aanbieden vrij van BTW (lokaal is dit niet mogelijk maar moet door de gemeente Achtkarspelen bij de landelijke politiek worden gebracht met als voorbeeld de streekwinkels in Oostenrijk).
- Streekproducten van boeren komen prominent op de menu's in gemeente kantoren.

Duurzaamheid

De gemeente Achtkarspelen is op weg naar een duurzame gemeente. Er wordt volop gewerkt aan duurzame oplossingen voor fossiele brandstoffen. In onze nabije omgeving hebben we kunnen zien wat de gevolgen zijn van langdurige gaswinning. De economische schade aan gebouwen en het landschap door aardbevingen zijn buiten proportioneel. Daarnaast speelt de angst en onzekerheid bij de inwoners in het gebied. Ook de negatieve invloed van fossiele brandstoffen op het klimaat, de voedselproductie en de veiligheid speelt een grote rol.

De gemeente heeft een grote rol in haar streven naar duurzaamheid door negatieve gevolgen van het omschakelen van fossiele brandstoffen naar duurzame groene energie. Inwoners mogen financieel niet de dupe worden van de omschakeling en daaraan klevende gevolgen van het duurzaam aanpassen van hun woningen.

Waar willen Sociaal Democraten op inzetten:

- Prioriteit voor het opwekken van groene energie in eigen gemeente via zonnepanelen, warmtepompen en kleine windmolens.
- Zorgdragen voor levering en transport van energie aan woningen en bedrijven.
- Congestie bestrijden door gemeentelijk te investeren in batterijsystemen die een goede oplossing bieden aan het oplossen van dit probleem.
- Het nemen van regie als het gaat om opslagmogelijkheden voor warmte.
- Het bevorderen van elektrisch rijden en oplaadpunten.
- In de komende jaren onderzoek doen naar de mogelijkheid van kleine modulaire kerncentrales om congestie te voorkomen.
- Ontwikkelingskansen onderzoeken van mogelijkheden die het hoogspanning traject dat via Achtkarspelen loopt kan bieden voor hoogwaardige werkgelegenheid in de gemeente.
- bevorderen en het initiëren van energiezuinigheid van woningen en gebouwen.
- Het verder stimuleren en steun verlenen bij aanpassingen in het afsluiten van woningen van fossiele energie.
- Bevorderen gebruik hybride warmtepompen als energiebesparende maatregel.
- Het voeren van een actief beleid om energie armoede in de gemeente te bestrijden

4. Onderwijs.

Visie op het onderwijs.

De kernbegrippen van het door de Sociaal Democraten Achtkarspelen gewenste onderwijsbeleid zijn gelijke kansen voor iedereen, sociale samenhang, (dorpsscholen, opvang en gastouders) gezondheid en welzijn (Mogelijkheid van voedzame maaltijden op school om de fysieke gezondheid en de concentratie van leerlingen te verbeteren) werk en participatie (door toegankelijke kinderopvang en gastouders kunnen ouders/verzorgers meer gaan werken en op een andere wijze participeren in de samenleving. Ze kunnen beter worden betrokken bij de school waarop hun kind/kinderen onderwijs genieten) en preventie.(gebiedsteams en professionals in het onderwijsveld en de kinderopvang moeten problematiek vroeg kunnen signaleren).

Onderwijs is een essentieel deel van onze samenleving en speelt een cruciale rol in de ontwikkeling van individuen en de samenleving als geheel. Onderwijs omvat het overdragen van kennis, vaardigheden, normen en waarden van generatie op generatie. Het biedt een gestructureerde manier om te leren en te groeien, zowel op intellectueel als op persoonlijk vlak.

Door middel van onderwijs worden jongeren voorbereid op hun toekomstige rol in de samenleving en worden ze uitgerust met de nodige tools om succesvol te functioneren.

Het doel van het onderwijs is niet alleen het verwerven van kennis, maar ook het stimuleren van kritisch denken, creatieve en sociale vaardigheden en zelfstandigheid. Onderwijs draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van individuen en helpt bij het vormen van een samenleving waarin mensen met verschillende achtergronden en talenten kunnen samenleven. Onderwijs is veel meer dan alleen maar leren en lesgeven. Het is een fundamenteel recht dat kansen biedt aan individuen om zichzelf te ontplooien, zichzelf te ontdekken en bij te dragen aan een betere wereld.

Voor ons is leren de motor voor het creëren van gelijke kansen. In Achtkarspelen moeten we er voor zorgen dat onze opvang- en onderwijsvoorzieningen hoogwaardig van kwaliteit, toegankelijk en toekomst bestendig zijn.

Er moet aandacht zijn voor het aanleren van basisvaardigheden, zoals taal (schrijven en lezen) rekenen en burgerschap (Hoe gaan we in een gemeenschap met elkaar om en wat is de eigen rol daarin) Alles moet ingebed zijn in een goede schooldag met aandacht voor sport en cultuur. Een omgeving waarin leerlingen van en met elkaar leren.

Waar staan we met het onderwijs in Achtkarspelen.

Het onderwijsbeleid in Achtkarspelen “Koers op kansen” is in 2025 opnieuw vastgesteld. Er zijn in Achtkarspelen 19 basisscholen. Daarnaast gaan ook kinderen naar scholen in andere gemeenten en omgekeerd. De onderwijskoepels Roobol en Noventa worden eens per vier jaar geëvalueerd door de inspectie en scoren goed. De onderwerpen waarop de inspectie beoordeeld zijn: visie, ambitie en doelen, uitvoering en kwaliteitscultuur en evaluatie, verantwoording en dialoog.

Waar willen we als Sociaal Democraten naar toe. De wereld is enorm aan het veranderen. Dat vraagt veel van de (digitale) vaardigheden van kinderen. Tegelijkertijd worden kinderen soms veel te vroeg blootgesteld aan (mis)informatie en prikkels die niet wenselijk zijn. Daarnaast zien we dat het onderwijs nog steeds te veel de nadruk legt op de theorie en minder op vorming en talentontwikkeling. Verder zien we dat het VMBO nog wordt gezien als het alternatief van HAVO/VWO.

Waar willen Sociaal Democraten op inzetten:

- Meer aandacht op de scholen voor creatieve vorming en talentontwikkeling zoals kunst, cultuur, theater en muziek.
- Meer aandacht voor schoolkeuzes op basis van talent in de plaats van goed/niet goed genoeg.
- Digitaal onderwijs gericht op goed gebruik en herkennen feiten en nepnieuws.
- Ondersteuning van kinderen om stevig in de schoenen te staan en geholpen worden om onzekerheid te overwinnen.

- Openstellen voor subsidietraject voor scholen die een aanvraag indienen met een actieplan hoe ze creatieve vorming en talentontwikkeling vorm gaan geven.
- Geld vrijmaken voor plannen/experimenten voor opwaardering van vakwerk en vernieuwende combi's van praktijk en theorie waarbij samenwerking wordt gezocht met het bedrijfsleven.
- Mogelijkheden om te experimenteren met stageperioden tijdens het middelbaar onderwijs om betere keuzes te maken en werkervaring op te doen.
- Een betere aansluiting bewerkstelligen tussen alle partijen die bijdragen aan de vorming en (talent)ontwikkeling van het kind en gerichte ondersteuning van kinderen op breed welzijn en gezondheid door het inzetten van kindercoaches.
- Investeren in digitale voorlichting op scholen door een subsidietraject open te stellen waarbij samenwerking moet worden gezocht met lokale ondernemers en deskundigen.
- In ieder dorp in Achtkarspelen minimaal één basisschool behouden.
- Voorzieningen rond kinderen zoals kinderopvanglocaties moeten zoveel als mogelijk is, rondom de basisscholen worden georganiseerd. Daarnaast blijft gastouderschap en opvang bij andere volwassenen/ouders/verzorgers mogelijk. Dit alles onder een kwaliteitscontrole.
- Er zijn gebiedsteams in de scholen (GIS) die een schakel zijn tussen de jeugd(zorg)voorzieningen.
Er is aandacht voor vroege signalering van problemen zoals bijvoorbeeld huishoudelijk geweld via een convenant.

Taalbeleid en laaggeletterdheid.

- Beleid Laaggeletterdheid willen we voortzetten en indien mogelijk versterken.

- Achtkarspelen is een Friese gemeente met een sterke Friese cultuur. De Sociaal Democraten Achtkarspelen willen voor die Friese taal en cultuur een prominente plaats is de lesprogramma's van de scholen. Onze voorkeur zijn drietalige scholen waarbij naast het Nederlands en het Fries ook een plaats is voor het Engels. Bewezen is dat het toevoegen van de Engelse taal belangrijk is voor de internationale contacten. De drietaligheid op scholen op basis van een beleidsplan met extra middelen voor taal coördinatoren en leermiddelen.
- Voor en vroegschoolse educatie (VVE) zien we als een essentieel onderdeel voor het bestrijden van laaggeletterdheid en rekenachterstanden. Deze voorzieningen willen we dicht bij de inwoners van onze gemeente organiseren in alle dorpen.
- We willen een gemeentelijke campagne tegen laaggeletterdheid met interventies op scholen, in de opvang en in de gemeenschap.
- Bied naschoolse taal- en rekenprogramma's aan die zijn gericht op leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.
- Introduceer op alle scholen extra tijd voor interventies voor taal en rekenen zodat alle leerlingen op niveau komen en blijven.
- Combineer de basisuren met verrijkingsfasen culturele, muzikale, sportieve en creatieve onderdelen binnen de schooldag zodat kinderen brede ervaring op kunnen doen.
- Faciliteer naschoolse programma's: verenigingswerk (muziekverenigingen en sportclubs) op schoolterreinen in samenwerking met verenigingen.

Voedzame schoolmaaltijden.

- Op alle basisscholen willen we een gratis lunch voor de kinderen die dat nodig en daar behoefte aan hebben. Maaltijden moeten aansluiten aan de voedingsrichtlijnen. Werk hier samen met lokale leveranciers en producten van de boerderij.

Toegankelijke en kwaliteit hoogwaardige kinderopvang.

- Uitbreiding van opvangcapaciteit in de dorpen waar die schaars is of de vraag toeneemt. Opvang is cruciaal voor werkende ouders en voor gelijke kansen voor iedereen.
- Investeer in professionalisering van pedagogische medewerkers met trainingen gericht op vroeg pedagogisch werken (taalontwikkeling, sociaal emotionele ontwikkeling en basisvaardigheden).
- Voor ouders die de kosten van de kinderopvang niet kunnen dragen moet een financiële regeling zijn.

Behouden en versterken van kleine dorpscholen.

- Kleine scholen willen we laten bestaan. Scholen zijn voor de dorpen essentieel omdat ze mee de gemeenschap vormen en dichtbij de mensen en de kinderen staan.
- Dromen mag en daarom een integraal kind centrum in ieder dorp. Alles in één gebouw zodat leerlingen een doorlopende leer- en zorglijn hebben.
- Daar waar mogelijk zijn scholen ook de plaats voor activiteiten van sportclubs, culturele instellingen, naschoolse activiteiten en dorpsactiviteiten.

Versterken van zorg en sociale ondersteuning binnen de scholen.

- Het model gebiedsteam in de school (GIS) willen we verder uitbreiden zodat iedere basisschool structureel toegang heeft tot jeugdzorg, sociaal en maatschappelijk werk.
- Vroege signalering van problemen bij kinderen zoals huiselijk geweld, leer achterstanden, sociaal-emotionele problemen. Versterking van het covenant "Handle with care) zodat leerlingen snel ondersteuning krijgen.
- Leraren zijn meer dan personen die lessen verzorgen. Zij zijn onderdeel van de driehoek leerling/ouder-verzorger/school. Samen zijn ze verantwoordelijk voor het welzijn van de leerlingen, de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen en de betrokkenheid bij de leerlingen.

Gelijke kansen en participatie.

- Werken met ouderen participatie programma's waarbij ouderen – zeker uit achterstand gezinnen – betrokken worden bij het onderwijs van hun kinderen. (taalcafé 's, ouderenworkshops en informatieavonden,
- Meedoen en democratisering van het onderwijs: laat betrokken mee beslissen over hoe extra middelen in eigen scholen worden ingezet en maak het gemakkelijker om subsidies/budgetten aan te vragen bij de gemeente voor initiatieven die volgens betrokkenen het onderwijs verbeteren.
- Monitor en evalueer de vooruitgang van gelijke kansen, verzamel gegevens over leerprestaties, deelname aan VVE, naschoolse programma's en gebruik die om het beleid bij te sturen.

Samenvattend vinden wij als Sociaal Democraten Achtkarspelen dat we in onze gemeente moeten strijden voor een onderwijssituatie waarin ieder kind gelijkwaardig is. Hoewel ieder kind anders is heeft het wel dezelfde waarde. Het moet niet uitmaken uit welke gezinssituatie je komt. Ieder kind moet zichzelf kunnen zijn, zichzelf ontwikkelen en de kansen die hem of haar worden geboden kunnen grijpen. Een kind moet zichzelf kunnen ontplooiën al dan niet met volwassenen om zich heen. Voor ons is het behoud van kleine dorpsscholen belangrijk. De samenwerking tussen onderwijs, zorg en de ondernemers in onze dorpen. Die is essentieel voor de leefbaarheid in de dorpen. Samen willen we staan voor het welzijn van onze kinderen en daarmee voor de toekomst van onze mooie gemeente Achtkarspelen.

5. Kunst en Cultuur – Sport en Recreatie.

Kunst en cultuur.

Kunstenaars hebben een maatschappelijke rol in de samenleving. Kunst brengt mensen samen en bevordert de sociale cohesie. Kunst geeft uitdrukking aan een eigen sociale identiteit en maakt de publieke ruimte levendiger en betekenisvoller. In Achtkarspelen worden de inwoners actief betrokken bij het invullen en ontwerpen van kunst in de openbare ruimte.

Achtkarspelen kent een groot aantal vormen van kunst en cultuur in verschillende disciplines. Beeldende kunst, podiumkunsten, muzikale uitingen en literaire podia zijn kunstuitingen die in de samenleving een bijzondere plaats innemen. Kunst geeft ruimte voor een eigen identiteit en nieuwe uitdagingen van mensen.

Dankzij de inzet van de Keunstkrite, het behouden huis en Kunst in de kerk zijn er vanaf 2009 veel nieuwe initiatieven ontwikkeld. Door inzet van voormalig Burgemeester Tjeerd van der Zwan kwam er nieuwe kunstontwikkeling die Achtkarspelen op de provinciale kaart plaatste. Kunstroutes, kunstmarkten en exposities zorgden voor een brede aandacht voor kunst. Er is een tweejaarlijkse cultuurprijs van duizend euro en een jongeren prijs van 500 euro ingesteld voor kunstenaars die met hun werk boven het maaiveld uitsteken.

Traditioneel kende Achtkarspelen al van oudsher de podiumkunsten van de muziekverenigingen en toneelclubs. De actieve verenigingen op dit terrein kunnen een jaarlijkse subsidie aanvragen bij de gemeente voor hun activiteiten.

In de laatste jaren is er meer aandacht voor de literaire podia in Achtkarspelen. De gemeentedichter is één van de vormen van literaire waardering in Achtkarspelen. Meindert Talma oogst als dichter en zanger grote literaire waardering van een grote groep aanhangers. Het zijn met name de particuliere initiatieven die steeds meer waardering ondervinden. Met name de literaire middagen en de literaire concerten bij Jaep Meems aan it Jeenkepaad in Twijzelerheide zijn een podium voor de literatuur. Verder wordt in Achtkarspelen daar invulling aan gegeven door de poëzieprojecten van de Keunstkrite, het onderwijs en de bibliotheken.

Voor wat betreft de muziek vervult het cultuurcentrum “De Wâldsang” een bijzondere rol in de regio. De gemeente investeert bij deze muziekschool aanzienlijk in het muziek onderwijs. Vanuit De Wâldsang worden op de scholen in Achtkarspelen muzieklessen verzorgd. Er wordt bijscholing en professionalisering aangeboden aan docenten in een gemeentelijk onderkomen in Buitenpost. Daarnaast herbergt Achtkarspelen een aantal brassbands, tamboerkorpsen en zangverenigingen. Een breed spectrum aan kwaliteiten dat jaarlijks onder de koepel van de muzikfederatie Achtkarspelen openbare optredens verzorgt.

Achtkarspelen kent een rijke cultuur waarvan soms de wortels in een ver verleden naar oude gebruiken zijn te herleiden. Vaak voortgekomen en te herleiden naar tradities in vroegere tijden. Cultuur is ook de geschiedenis van de dorpen, gebouwen en oude bomen en met name de Friese taal. Op het terrein van cultuur is de stichting Oud Achtkarspelen een waardevolle informatiebron. Maar ook de musea, zoals “de Spitkeet” de Kuidhof/IJstijdenmuseum, het museum “Ot en Sien” en de oudheidkamer Gerkesklooster zijn waardevolle culturele plaatsen .

Waar willen de Sociaal democraten op inzetten:

- Een gemeentelijk beleid dat meer is gericht op het ontwikkelen van talent. Ondersteuning middels een studiebeurs en aanmoedigingsprijzen met name voor jongeren en het onderwijs.
- Stimulering van kunst en cultuur door financiële steun voor minderdraagkrachtige volwassenen voor deelname aan cursussen.
- Investeren in welzijn, kunst en cultuur bij ouderen en daardoor bij te dragen aan de sociale verbinding en de mentale gezondheid in die vergrijzende leeftijdsgroep.

Sport en recreatie.

Sport.

Sport is niet alleen het bewegen, het brengt ook mensen samen en versterkt de sociale en maatschappelijke betrokkenheid. In de sport kunnen de deelnemers hun grenzen opzoeken en kun je winnen maar ook verliezen. Daar leer je mee om te gaan. Sporten draagt bij aan de gezondheid en maakt mensen weerbaarder en is daarmee van groot belang voor een gezonde en fitte samenleving.

Sport is niet alleen bewegen, het brengt mensen samen en bevordert de teamgeest. In een sport ken je je grenzen en kun je winnen. Het is een goede gewoonte in de gemeente Achtkarspelen om jaarlijks de winnaars in een groot aantal sporten te huldigen. Daarmee geeft de gemeente aan dat sporten niet alleen een gezonde en sportieve bezigheid is maar dat sportieve prestaties ook promotionele waarde hebben. Sportieve evenementen zoals de wielerronde Surhuisterveen, de Swaddekuier in Buitenpost maar ook de concoursen hippique in Drogeham en Buitenpost brengen mensen van ver buiten de regio samen.

Het openluchtbad de Wettervlecke te Surhuisterveen laat met het grote aantal bezoekers en de inzet van veel vrijwilligers zien, dat het een grote regionale functie heeft. Daarnaast is het overdekte zwembad in Buitenpost niet alleen een ideale gelegenheid voor lezswemmen maar is het ook voor het zwemmen voor handicapt en ouderen een geschikte accommodatie. Ook kan het bad worden gebruikt voor sportieve prestaties van waterpolo.

Achtkarspelen heeft een groot aantal goede sportaccommodaties en overdekte sporthallen. De gemeente heeft veel geïnvesteerd in die accommodaties en ook de aansprakelijkheid in en op die accommodaties voor zowel sporters als vrijwilligers geregeld. Zonder de inzet van de vele vrijwilligers is het voor sporters vaak niet mogelijk om hun sport uit te oefenen. Zij zijn het die de sportvelden en clubonderkomens op orde houden en de velden verzorgen om het sporten mogelijk te maken.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Voor de honderden vrijwilligers die in Achtkarspelen in de sport en andere organisaties werkzaam zijn willen we naast de jaarlijkse prijzen voor sporters ook een jaarlijkse vrijwilligersprijs instellen, waarbij we de vrijwilliger in het zonnetje te zetten en ook alle andere vrijwilligers aandacht krijgen.
- Sportverenigingen verdienen gezien het grote maatschappelijke karakter steun van de gemeente. Sociaal Democraten Achtkarspelen wil de sportverenigingen faciliteren en welwillend tegemoet treden om hun rol in de samenleving te kunnen continueren.
- Het opnieuw instellen van het schoolzwemmen voor alle kinderen van de basisscholen.
- Bewegen en sporten van 70 plussers bevorderen door gereduceerde tarieven in fitness- en bewegingscentra.

Recreatie.

In de Noardlike Fryske Wâlden heeft Achtkarspelen zich ontwikkelt van een onbekend gebied naar een aantrekkelijk gebied voor dagtoerisme. Daaraan heeft de aanwijzing van Nationaal Landschap voor de kwaliteit van de Friese Wouden bijgedragen. Een kwaliteit die gestoeld is op het karakteristieke en unieke landschap met houtwallen en elzensingels met daarin de drinkdobben en pingoruïnes. Een landschap dat vanaf duizend jaar geleden in cultuur is gebracht door ontginning met lang gestrekte kavellijnen vanuit de riviertjes die er stroomden zoals de Lauwers, de Swadde en de Oude Riet. Dat oude landschap zoals het duizend jaar terug werd ingericht is één van de weinige unieke landschappen in Nederland dat authentiek in stand is gebleven. In het landschap wonende boeren hebben bijgedragen aan het behoud van het landschap door het te onderhouden en de landschappelijke waarden in het gebied te behouden..

Aan het einde van de vorige eeuw werden in het kader van Natura 2000 de natte hooilanden terug gegeven aan de natuur. Staatsbosbeheer beheert deze gebieden. Door inzet van Staatsbosbeheer in afgelopen jaren heeft zich in die natte gebieden, zoals met name de Twijzeler mieden, de Rohelster- en ijzer mieden, de Drogehamster mieden en de Broekster petten in de Surhuizumer mieden, een nieuwe natuur ontwikkelt met een uniek flora en fauna. De ontwikkeling van het gebied heeft laten zien dat veel van de vroegere flora in de gebieden met kwelwater terug is gekomen. Daarmee zijn deze mieden gebieden aantrekkelijk voor vogelaars en natuur liefhebbers geworden.

Wat dagrecreatie en toerisme betreft heeft Achtkarspelen een aantal pareltjes binnen de gemeente grenzen. De spitkeet in Harkema laat de strijd zien die de bewoners van de vroegere heidevelden voerden om er te overleven. De worsteling die de bewoners voerden om vanuit de armoede in de plaggenhutten een eigen stenen woning te kunnen betrekken. Een stenen woning met een klein stukje grond voor de moestuin en een geit voor de melk op de bleek, zorgden voor een beter leven op de zanderige heidegronden. Jelle Durksz Dam geboren in een spitkeet in Harkema, zette zich vanuit zijn socialistische overtuiging jaren lang in voor de bestrijding van armoede en verbetering van de leefomstandigheden in het gebied. Zijn strijd heeft een prominente plek gekregen in het museum De Spitkeet.

Ook de hortus van de Kruidhof in Buitenpost is een unieke kruidentuin. In de kruidentuinen worden bezoekers meegenomen in de ontwikkeling van de plantaardige geneesmiddelen van vroeger naar het medisch gebruik van heden. Het op de Kruidhof gevestigde IJstijden museum geeft een beeld van het landschap en de bewoners vanaf de ijstijden tot heden. Bezoekers worden meegenomen op een lange reis waarin mensen zich ontwikkelden. De expositie toont die lange weg van verre voorvaders die stenen gereedschap gebruikten om te jagen en hout te kappen.

In Surhuisterveen vinden de bezoekers het museum Ot en Sien. Het museum is gebaseerd op de geschiedenis zoals die vroeger op schoolplaten van Jetzes is afgebeeld. Jetzes leefde van 1873 tot 1955. In het museum herleeft de tijd van Jetzes met onder anderen een oude kruidenierswinkel, een dokterspraktijk en veel meer. Maar liefst 22 van de door Jetzes getekende schoolplaten zijn te vinden in dit museum.

Voor de recreatie en het toerisme kent Achtkarspelen een uniek en fijnmazig wandel- en fietspaden netwerk. Bewegwijzerde routes brengen wandelaars en fietsers naar de fraaiste plekjes in de natuur en het landschap. De unieke cultuur in combinatie met de musea nodigt uit om Achtkarspelen te ervaren en te verkennen. Voor recreanten en toeristen zijn er overnachtingsmogelijkheden in Bed and breakfast en op campings. Horeca gelegenheden nodigen uit om het verblijf in het gebied te verbreden met het proeven van streekproducten en streekgerechten.

Achtkarspelen is voor recreanten en toeristen een oase van de rust, waarin het genieten is van de ruimte en de natuur. Voor het toerisme zijn er in combinatie met wandelen en fietsen mogelijkheden. Onderzoeken laten zien dat recreanten en toeristen voor het grootste deel afkomstig zijn uit eigen gemeente of uit de buurgemeenten. Recreanten en toeristen die het gebied hebben bezocht ervaren als een minpunt het ontbreken van een hotel, te weinig mogelijkheden voor overnachting in Bed and breakfast en het ondermaats aanbod van campings.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Inzetten op verbreding van het aanbod en mogelijkheden voor recreatie en toerisme door hotelaccommodatie; Bed and Breakfast en campings aan de boerderij.
- Versterken van de horeca voor recreatieve en toeristische ontwikkelingen.
- Het breder publiceren van mogelijkheden voor recreanten en toeristen in het gebied.
- Het uitgeven van publicaties van Achtkarspelen als recreatieve en toeristische gemeente met mogelijkheden voor verblijf en dagtoerisme.

6. *Sociaal domein.*

Vangnet.

De Sociaal Democraten in Achtkarspelen staan voor een inclusieve samenleving. Dat betekent dat we vinden dat onze inwoners (zo normaal mogelijk) mee moeten kunnen doen, ook als ze ziek zijn, een beperking hebben of oud zijn. Voor ons is een goed en fatsoenlijk vangnet dan ook vanzelfsprekend.

Voor onze inwoners die om welke reden dan ook, tijdelijk of structureel ondersteuning nodig hebben, moet passende hulp beschikbaar zijn. Het spreekt voor zich dat passende ondersteuning tijdig en nabij is en zo lang beschikbaar is als noodzakelijk en niet langer dan nodig.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- Verzelfstandigen en versterken van het gebiedsteam zodat het vangnet tijdig, passend en goed wordt ondersteund.
- Inzet van gezinswerkers (bij voorbaat vanuit de gebiedsteams) zodat problemen bij gezinssituaties tijdig worden herkend en escalatie wordt voorkomen.

- Bij uithuisplaatsing van kinderen en jongeren gaan we uit van een tijdsituatie en directe inzet op het gezin zodat uithuisplaatsing van kinderen zo kort mogelijk duurt.
- Actieve werving van pleeggezinnen zodat kinderen niet onnodig in een voorziening hoeven te worden geplaatst.
- Doelgroep gerichte begeleiding en ondersteuning van zieken, mensen met een beperking en ouderen.

Welzijn en gezondheid.

De ambitie van de Sociaal Democraten Achtkarspelen is om de inwoners zo optimaal mogelijk te ondersteunen bij een gezond en gelukkig leven. Dat is goed voor onze inwoners en draagt bij aan het welbevinden.

We willen daarom stevig investeren in het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Een belangrijk uitgangspunt daarbij voor de Sociaal Democraten Achtkarspelen is dat al onze inwoners van waarde zijn en ertoe doen.

Ondersteuning is dan ook voor iedereen (financieel) beschikbaar en moet laagdrempelig zijn. Goede hulp is onze ogen die hulp die aansluit op wat onze inwoners nodig zijn, kortom vraag gestuurd en niet aanbod gericht.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- De samenwerking tussen het onderwijs, sport en cultuur intensiveren en uitnodigend te zijn voor de inwoners om in de eigen talenten te investeren en zich te ontwikkelen en te verbeteren.
- Aanstaande ouders/opvoeders kunnen ondersteuning en voorlichting tijdens de zwangerschap en daarna krijgen om een goede start voor ieder kind mogelijk te maken.
- Voor al onze kinderen, jongeren en volwassenen moet het gemakkelijk worden om belemmeringen in de (mentale of fysieke) gezondheid bespreekbaar te kunnen maken en moet er een laagdrempelige toepassing van oplossingen zijn.
- Instellen van gezondheidsambassadeurs in de dorpen volgens een train de trainer concept waardoor de gezondheid van onze inwoners in de gemeente wordt bewaakt.

- De buurtwerkers terug in onze dorpen en de samenleving. Ze kunnen samen met de gebiedswerkers en de scholen veel problemen op tijd signaleren en maatregelen nemen.
- Positieve gezondheid als instrument om gebruikers van het vangnet vanuit hun kracht te benaderen en de ondersteuning daarop af te stemmen.
- Passend zorgaanbod in de gemeente stimuleren zodat opvang in de omgeving van de directe naasten kan plaatsvinden.
- Met mantelzorgers in gesprek gaan zodat ze kunnen aangeven met welke problemen ze kampen en ze optimaal te ondersteunen. Speciale aandacht voor jonge mantelzorgers.

Arbeid (in de breedste zin van het woord).

Wat is de visie van Sociaal Democraten Achtkarspelen:

Werk is veel meer dan alleen een manier om geld te verdienen. Werk geeft voldoening en draagt bij aan vorming en ontwikkeling. Werk draagt bij aan een sociaal netwerk. Daarnaast moet werk passend zijn. Uitval als gevolg van overbelasting komt in onze samenleving steeds vaker voor. Jongeren raken steeds meer en vaker overprikkeld door werkdruk met als gevolg (langdurige) uitval als gevolg.

In onze gemeente Achtkarspelen hebben we een groep inwoners die langdurig op de bijstand zijn aangewezen. Het leven met een bijstandsuitkering is voor veel van onze inwoners geen pretje, zeker niet voor degenen die daar langdurig op zijn aangewezen. Los van de financiële beperkingen die zo'n uitkering met zich mee brengt zien we dat het zelfbeeld van mensen wordt aangetast. De Sociaal Democraten Achtkarspelen willen bijzondere aandacht voor deze groep inwoners. Dat past bij ons beeld van een inclusieve samenleving waarin iedereen van waarde is.

Waar willen de Sociaal Democraten op inzetten:

- We willen samen met het bedrijfsleven in Achtkarspelen afspraken maken over de gezondheid en vitaliteit van de werkomgeving. Faciliteren en ondersteunen daar waar dit nodig is.
- Experimenten met welzijnscoaches als laagdrempelige en voorliggende drempel voor de zorg.

- Het in de gemeente realiseren van een goedkoop woningaanbod waardoor de woninglasten voor minder draagkrachtigen betaalbaar zijn. Daarmee willen we de financiële overbelasting van de minder draagkrachtigen naar beneden brengen.
- We willen een subsidietraject instellen waarbij we het meer mogelijk maken om mensen te begeleiden naar een arbeidsfitte toekomst.
- Naar een voorbeeld uit Groningen onderzoek of gemeentebanen gerealiseerd kunnen worden en er meer arbeidsperspectief en financieel perspectief kan ontstaan.

Armoedebestrijding.

Wat is de visie van Sociaal Democraten Achtkarspelen:

We zijn van mening dat in een welvarend land zoals Nederland niemand onder het bestaansminimum mag leven. In Achtkarspelen kennen we nog steeds veel armoede. Als armoede leidt tot beperkingen in het dagelijks leven is dat in onze ogen het gevolg van te weinig inkomen.

In de laatste jaren is het gebruik van de voedselbank in Achtkarspelen enorm gestegen. We zijn dankbaar voor het vele werk en de organisatie van de voedselbank. Tegelijkertijd is het in onze welvarende gemeente beschamend dat een grote groep inwoners gedwongen is hiervan gebruik te maken.

In onze ogen is de beste manier om de armoede in onze gemeente te bestrijden, een tweesporen beleid. Enerzijds is dat mensen leren omgaan met beperkte middelen en anderzijds met beschikbare middelen te zorgen voor een volwaardig bestaan.

Waar willen de Sociaal Democraten Achtkarspelen op inzetten:

- Armoedebeleid moet gericht zijn op respect en op het behoud/versterking van de eigenwaarde van onze inwoners.
- Een goed (individueel) voorzieningenpakket voor inwoners, die door ziekte of arbeidsongeschiktheid hun inkomen zijn kwijtgeraakt. Garantie voor financiële stabiliteit waardoor de betrokkenen zich kunnen focussen op het ziekteproces en mogelijk herstel.

- Experimenteren met gemeentebanen waardoor de gebruikers van de bijstand zelf mogelijkheden krijgen om hun financiële positie te versterken.
- Zoeken naar vormen waarbij gebruikers van de bijstand zelf hun inkomen aan kunnen vullen door het uitvoeren van afgesproken taken.
- Onderzoeken of alternatieven voor de voedselbank mogelijk zijn bv door winkelpassen met een vastgesteld tegoed.
- Het stimuleren van tweedehands- en kringloopwinkels waardoor er een win-win situatie kan ontstaan vanuit duurzaamheid perspectief en de betaalbaarheid van goederen.

7. Volksgezondheid en milieu.

De gemeente is verantwoordelijke voor de preventieve gezondheidszorg in haar gebied. Die taak is deels onderbracht bij de intergemeentelijke GGD. Een belangrijke taak is daarbij de jeugdgezondheidszorg. Daarnaast speelt ook in Achtkarspelen de vergrijzing van onze inwoners. Met elkaar worden we steeds ouder en hoe organiseren we dat onze inwoners daarbij steeds langer thuis moeten kunnen blijven wonen. Hoe stemmen we de zorg daarop af. Er is in de afgelopen jaren veel bezuinigd op jongerenwerk, ouderenwerk en ook het aantal vrijwilligers dat hulp biedt is afgenomen. Ook in onze gemeente Achtkarspelen zijn veel mensen eenzaam en wordt er vaak niet naar hun omgekeken.

Wat willen de Sociaal Democraten Achtkarspelen op inzetten.

- We willen investeren in voorlichting en begeleiding van onze jongeren.
- We stellen dorpswerkers aan om de problemen bij jong en oud in de dorpen te signaleren en maatregelen te treffen en oplossingen aan dragen
- Jeugdgezondheidszorg die zich richt op gezond gewicht en het misbruik van alcohol en verdovende middelen.

- In Achtkarspelen starten we een actieve campagne in de komende jaren over de gevaren van overdadig alcohol gebruik en verdovende middelen.
- Inrichten van zorg waardoor onze ouderen zo lang als dat mogelijk is zelfstandig te kunnen blijven wonen. Als het voor ouderen niet meer lukt om zelfstandig te kunnen wonen is er plaats in een gespecialiseerde instelling.

Milieu.

We willen een breed beleid op de schadelijke effecten op onze flora en fauna en op het gebied van geluid, bodem, licht en lucht. De gemeente kan op al deze terreinen invloed uitoefenen. We willen een duurzaam beleid in Achtkarspelen door het aanleggen van zonnepanelen op daken van woningen en bedrijfsgebouwen. Kleine windmolens bij bedrijfsgebouwen krijgen voorrang. In de komende jaren willen we in de gemeente een brede discussie over kernenergie.

Het stimuleren van biodiversiteit is van groot belang voor ons klimaat en onze inwoners. Steeds meer planten en dieren worden met uitsterven bedreigd. Dat heeft grote gevolgen voor zowel de samenleving als de voedselvoorziening. Activiteiten die een bedreiging voor ons milieu zijn willen we met gericht beleid handhaven. We bevorderen de milieuvriendelijke activiteiten en de biodiversiteit.

Waar willen de Sociaal Democraten Achtkarspelen op inzetten:

- Het bevorderen van de biodiversiteit in Achtkarspelen.
- Vermindering van de afvalstromen en een betere scheiding van het afval.
- Het bevorderen van de verbouw en teelten van streekproducten.
- Het verminderen van het gasverbruik en het streven naar afname van fossiele brandstoffen.

8 Volkshuisvesting.

Een eigen woning staat in onze grondwet verankert als een recht. In veel gemeenten en ook in ons eigen Achtkarspelen lijkt het vaak dat veel mensen die een eigen woning willen huren of kopen in een soort carrousel terecht komen. Regeltjes en ambtelijke molens vormen een toenemende belemmering om een woning te kunnen bouwen of huren. Bij herbouw zijn de in een bouwval verblijvende vleermuizen belangrijker dan het verwezenlijken van een eigen plekje voor jongeren. Het zijn obstakels voor nieuwbouw door verwrongen regelgeving waarin we verzeild zijn geraakt. De urgentie van het bouwen van woningen lijkt in Achtkarspelen niet te worden herkend. Bouwplannen blijven soms twintig jaar onaangeroerd liggen door een voor burgers onbegrijpelijke ambtelijke touwtrekkerij.

De Sociaal Democraten Achtkarspelen willen de grote urgentie voor het bouwen van huur en koopwoningen in de komende jaren doorbreken. Het opzetten van een eigen woonprogramma in Achtkarspelen dat zich richt op het bouwen van woningen waarbij in het voortraject de regie wordt versneld en de regels en belemmeringen overboord worden gezet. Dit in het belang van onze jongeren die vaak meer dan tien jaar op een eigen huis moeten wachten en geen gezin kunnen stichten. De vergrijzing in Achtkarspelen brengt mee dat ouderen naar andere passende woonvormen op zoek zijn. Door het ontbreken van zorg gerelateerde woningen zijn ouderen vaak gedwongen langer zelfstandig in een te groot huis te wonen. Passende woonvormen waarbij "Mienskipssin" een belangrijke drager is voor de zorg voor elkaar en een middel tegen eenzaamheid kunnen in nieuwe kleine woonvormen in de dorpen een oplossing bieden. Daarmee maken we in Achtkarspelen een dubbelslag namelijk we bouwen aan nieuwe woonvormen voor ouderen en verlagen de zorgvraag. Woonvormen met een gezamenlijke ontmoetingsruimte dragen bij aan elkaar ontmoeten en samen activiteiten te ontwikkelen.

De samenleving is de laatste twintig jaar veranderd. Huishoudens worden kleiner en de vraag naar eengezinswoningen neemt toe. De toename van aantal eenpersoons huishoudens vraagt een herbezinning op het volume en de grootte van woningen.

Veel jongeren ambiëren een kleine woning in de vorm van een Tiny house. Deze ontwikkelingen vragen van de gemeente een andere kijk op het type woonruimte en een bijstelling van het gehanteerde beleid van de afgelopen jaren.

Waar willen de Sociaal Democraten Achtkarspelen op inzetten:

- een aantal ingrijpende maatregelen die het recht op een woning in onze gemeente recht doen:
- Een eigen gemeentelijk woonbedrijf dat zich richt op de woningbouw waarin de gemeente zelf de regie neemt en onnodige regels en belemmeringen overboord worden gezet.
- Het mee ontwikkelen van knarrenhofjes in de dorpen om ouderen in eigen omgeving te laten en doorstroming te bevorderen.
- Het bejaardenhuis van eertijds in een nieuwe vorm terug in onze samenleving om voor onze senioren een beschutte plaats te bieden en vereenzaming tegen te gaan.
- Bewoners meer zeggenschap bij de invulling van woonvormen.
- Het aanwijzen van een aantal bouwterreinen voor de bouw van Tiny houses voor jongeren.
- Het bevorderen van meer doorstroming door meer te bouwen voor ouderen waarbij meer woningen vrijkomen voor jongeren die een gezin willen stichten.
- Het stimuleren van de bouw van woningen voor eenpersoons huishoudingen.

0. Bestuur en ondersteuning.

De gemeenteraad is in Achtkarspelen het hoogste orgaan dat er is voor de vertegenwoordiging van de inwoners in de gemeente. Het is de gemeenteraad zelf die daaraan in Achtkarspelen inhoud geeft door het beleid vast te stellen. De gemeenteraad controleert de burgemeester en de wethouders op een goede uitvoering van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid. Inwoners kunnen daarbij een eigen inbreng hebben door de politieke partijen te benaderen over het beleid en in te spreken bij bijvoorbeeld de vergaderingen van het informatiecarrousel. Daarnaast worden op een aantal beleidsterreinen in de gemeente informatie en inspraak bijeenkomsten gehouden waar de inwoners mee kunnen praten.

Waar willen de Sociaal Democraten Achtkarspelen op inzetten:

- Bij nieuw beleid dat grote gevolgen heeft voor de inwoners of groepen inwoners de mogelijkheid van een raadgevend referendum.
- De bureaucratie in de Achtkarspelen drastisch terug dringen. Minder regels en minder bureaucratie.
- Alle inwoners van Achtkarspelen moeten verzekerd zijn van een juiste beveiliging van hun identiteit. Privacy is een groot goed.
- De gemeente moet rekening houden met de grote groepen laaggeletterden en lage digitaliteit van ouderen in de gemeente. Digitale correspondentie waar het kan maar schriftelijke berichtgeving waar het nodig is.
- Maatregelen nemen tegen ondermijning van het openbaar bestuur en het ambtenaren apparaat.

JFK.nov.2025

